

Бібліографічні посилання:

1. Кальниш Ю.Г. Антикорупційна діяльність у сфері публічного адміністрування: навч.-метод. Матеріали. К.: НАДУ. 2011. 96 с.
2. Коваль Г.В. Щодо поняття «корупція» / Нові підходи до боротьби з корупцією: законодавче забезпечення та проблеми реалізації: збірник наукових праць Херсонського національного технічного університету. Херсон, 2012. С. 6-13.
3. Костенко О. Деморалізація, що породжує корупцію. Укр. правда. URL: <http://pravda.com.ua/articles/4b2b78bf10503>.
4. Кохан Г.В. Явище політичної корупції теоретико-методологічний аналіз: монографія. К.: НІСД, 2013. 232 с.
5. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2018 році. <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Natsdopovid-2018.pdf>.
6. Політична корупція перехідної доби: пер. з англ. / за ред. С. Коткіна та А. Шайо. К.: К.І.С., 2004. ХХ. 440 с.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо початку роботи Вищого антикорупційного суду: Закон України від 18 верес. 2019 р. № 100-ІХ. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-20>.
8. Рудік О. Політична корупція в умовах сучасної демократії. Діалог.ua: http://dialogs.org.ua/ua/project_ua_full.php?m_id=7787.

ПРИСНЯКОВА

Людмила Макаровна,
завідувач кафедри психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук, доцент

СЕРГІЄНІ

Олена Віталійовна,
професор кафедри психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор медичних наук, професор

МАКАРЕНКО

Наталія Сергіївна,
здобувач другого рівня вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Антикорупційні заходи є центральними в підтримці економічної і фінансової стабільності країн взагалі і зокрема країн, які запозичують кредити на свій розвиток. Вони є важливим елементом зменшення дисбалансу у фі-

нансовій системі.

Зі становленням більш інтегрованої, глобалізованої світової економіки антикорупційні зусилля стають все більш важливими. Глобалізація несе не тільки вигоди країнам, які розвиваються, і економікам в перехідному періоді, але і нову небезпеку. Раптова зміна руху потоків капіталу, відгук позик міжнародними банками, масивний продаж акцій ринків, що розвиваються, можуть бути однією з причин кризи валют, подібної до недавнього азійського чи латиноамериканського.

Неприкриті розкрадання фондів, які надають міжнародні організації, хабарництво, яке скорочує прямі іноземні інвестиції, перешкоджаючи отриманню вигоди від глобалізації економіки, одночасно збільшують частку тіньової економіки і зменшують доходи держави, руйнують податкову систему. Очевидно, що все це підвищує вразливість країни до економічної і валютної кризи.

Як видно, конфліктна напруга описується катастрофою типу збірка, яка досить добре досліджена [3] (рис. 1). Критичними значеннями параметрів є величини:

$$sc = a / 27; SC = 1/3; CC = 8a / 27.$$

Формула дозволяє розрахувати величину конфліктної напруги і його розвиток в залежності від величини стандартів і характеристик поведінки людини. При забезпеченні значень змінних $CC < 8a / 27$ ми потрапляємо на звивисту криву, яка визначає коридор, в якому зростання параметра конфліктності не приводить до зростання напруженості у відносинах між особами або не перевищує критичні значення.

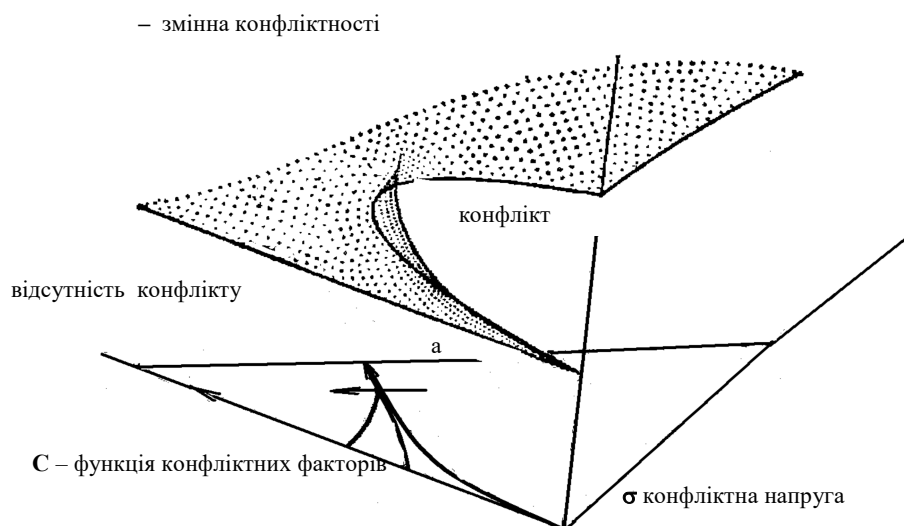

Рис. 1. Катастрофа типу збірка в координатах: s – конфліктна напруга, s – змінна конфліктності, C – функція конфліктних чинників

Кількісно критичне значення конфліктного «проступку» однієї особи по оцінюванні іншої особи при s ($s = 0.9, C_{ex} = 1$) > 8 не повинно перевищувати $1/3$, тобто щодо «дрібний» фол не суттєво впливає на напруженість у відносинах. Але якщо він перевищує межу в $1/3$ стандарту «тяжкості» на думку однієї особи, то система може перейти в область, де напруженість тільки зростає.

Важливим є коефіцієнт скритності однієї особи, що можна розглядати як свого роду джокер, тобто порівняно незначний фактор, який може привести до великих змін системи. Якщо рівень стандартів оцінки особи низький, то небезпека потрапляння в конфліктну надкритичну область збільшується. Важливим параметром є змінна стану C – функція конфліктних чинників. При її зменшенні до $C < 8$ стан відносин переходить в область нестабільності, при якому до деяких значень конфліктності напруженість може зменшуватися до мінімуму, але в подальшому після цього може відбутися катастрофічне зростання конфліктного напруження. Керувати цією напругою можна за допомогою різних факторів.

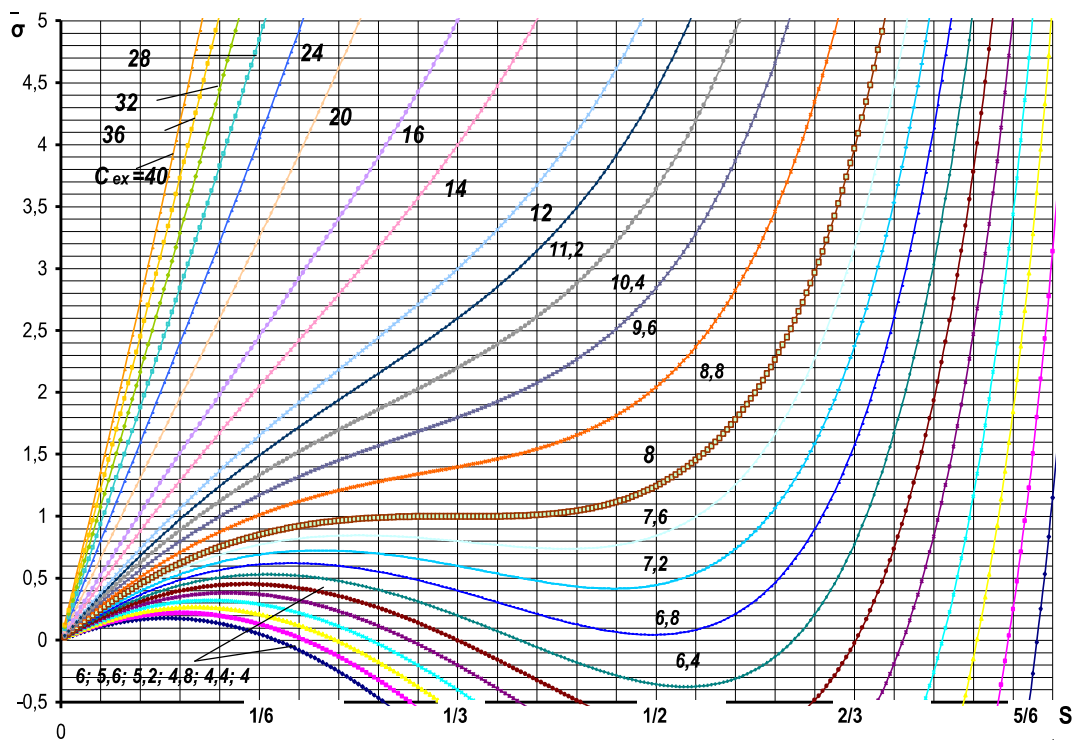

Рис. 2. Залежність конфліктної напруги σ (вісь ординат) від змінної конфліктності s (вісь абсцис) при різних значеннях функції конфліктних чинників C

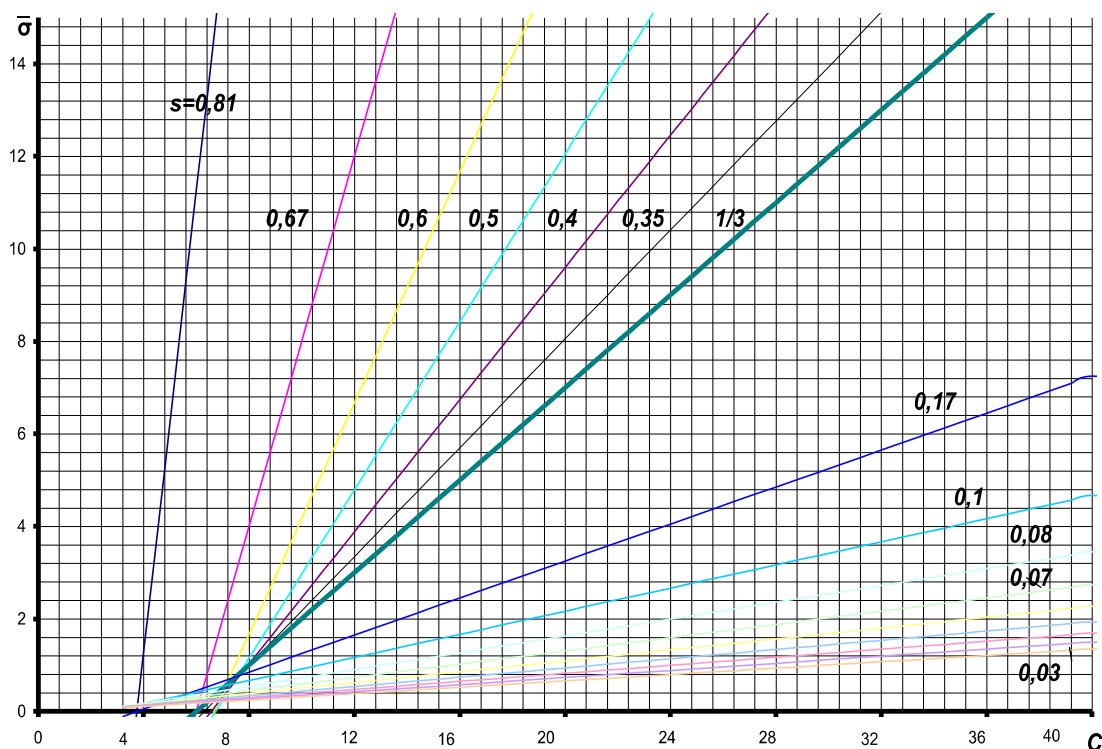

Рис. 3. Залежність конфліктної напруги s (вісь ординат) від функції конфліктних чинників C (вісь абсцис) при різних значеннях змінної конфліктності s

Їх детальне дослідження дає можливість знаходити кількісні зміни цих факторів на коридор слабкої конфліктної напруги, яка лежить в області $s = 1/6 - 1/2$. Труднощі кількісного опису взагалі відносин між людьми, і між людьми влади зокрема, визначається перш за все нелінійністю процесу. Звичні методи управління, при яких результати пропорційні зусиллям, тут, як правило, не діють, і «потрібно виробляти специфічно нелінійну інтуїцію, засновану часом на парадоксальних висновках нелінійної теорії» [3].

Досліджуючи більш детально чисельні значення використовуваних змінних, можна управляти процесами перебудови відносин у владних структурах. Загальні найпростіші якісні висновки з теорії катастроф стосовно розглянутої нелінійної моделі взаємовідносин двох осіб в ешелонах влади, які перебувають в стані, визнаному поганим (оскільки в межах видимості є краще, детально визначений стійкий стан системи), можна стосовно аналізованого завдання викласти таким чином [3]:

1) поступове рух в сторону зменшення конфлікту не відразу призводить до поліпшення. Навпаки, швидкість погіршення при рівномірному русі до кращого стану збільшується. У міру руху від гіршого стану на кращий опір системи зростає. При цьому необхідно мати на увазі, що максимум опору досягається раніше, ніж найгірший стан, через який треба пройти по шляху до досягнення кращого стану;

2) слід зазначити практично дуже важливий, так би мовити, «психоло-

гічний момент» перебудови взаємин людей, коли в міру наближення до найгіршого стану опір, починаючи з деякого моменту, починає зменшуватися, і «як тільки найгірший стан пройдено, не тільки повністю зникає, але система починає притягатися до кращого стану» [3];

3) погіршення параметрів системи на шляху переходу в кращий стан для більш досконалих систем більший. Слабо розвинена система може перейти в кращий стан «майже без попереднього погіршення». Розвинена система в силу своєї стійкості «на поступове безперервне поліпшення нездатна» [3];

4) виявляється, що для нелінійних систем переводити систему з поганого стану в кращий є більш доцільним стрибком, так як ця система сама після цього еволюціонує в бік хорошого стану.

Таким чином, представлена елементарна математична модель міжособистісного конфлікту у владній команді дозволяє кількісно аналізувати вплив факторів влади на напруженість конфлікту між окремими особами – підлеглим і начальником, дає обнадійливі результати, дозволяє визначати шляхи управління поведінкою членів владної команди теоретично. Поки що – це приблизні оцінки, тому що на сучасному рівні математизації гуманітарних процесів ми не можемо виміряти змінні розглянутої моделі. Метод порівняння двох режимів цих процесів дозволяє позбутися від багатьох коефіцієнтів і знаходити зміну змінної, яка нас цікавить.

В майбутньому при можливості вимірювати абсолютні значення змінних відкривається перспектива знаходити і абсолютні величини конфліктної напруженості.

Бібліографічні посилання:

1. Прісняков В.Ф., Пріснякова Л.М. Людський капітал як інтелектуальна сила. Дніпропетровськ, 2004.
2. Прісняков В.Ф. Влада. Терор. революція. Дніпропетровськ, 2005.
3. Арнольд В.І. Теорія катастроф. М.: Наука, 1990.